

Szerkesztőség:

Az arad-ésaradi egyesült vasutak postájában.

Bérmentetlen leveleket csak ismertetéstől fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadási hivatal:

Az arad-ésaradi egyesült vasutak postájában. A hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelenik hétfőn és pénteken.

Előfizetési árak:

helyben: vidékre:

1 évre	12.-	14.-	16.-
6 évre	60.-	72.-	84.-
1 évre	8.-	10.-	12.-
6 évre	48.-	60.-	72.-
1 évre	3.-	4.-	5.-
6 évre	18.-	24.-	30.-

Hirdetések díja:

Hasábsor posztó egy soros hirdetés-
nél 6 kr., minden következőnél 4 kr.
Bélyegdíj külön 80 kr.
Nyitólírás 15 krajczár.

Következetes politika.*

Meglepetés és megnyugtató az a nyugodt következetesség és fennakadás nélküli munkásság, melylyel most az ország ügyei vezetve vannak. Nagy fontossága és előnye van ennek főleg azon nemzetközi és nemzetgazdasági helyzetben, melyben most vagyunk; a mikor a nemzetek és egyének, a lét küzdelemében minden erőszakos és erkölcsi-ellenes eszközhez ép úgy, mint más eszközhez nyulnak, hogy fennállásukat biztosítsák, és erejüket, a hatalmi és anyagi versenyben fejlessék, a mikor az erő anynyira uralkodóvá lett. Európa majd mindenik államában az anyagi és jogi fejlődés terén egyaránt, hogy még az egyenlőség és szabadság utáni törekvés is, erőszakos mozgalmakban tör utat magának; természetesen, hibás uton és épen ezért céltalanul.

Mikor látszik, hogy sokkal előhaladottabb szabadság országokban is menyire van veszélyeztetve a pártok és társadalmi rétegek fejletlen és céltalan küzdelemben, hol a rend, hol a szabadság; bizonyára nem jut eszünkbe buszolni a felett, hogy erre a tőrre az érintett államokat nem követték; hanem a viszonyainknak megfelelő rendet és szabadságot, alkotmányt szilárd alapon biztosítottuk — gyakorlatában mindennap erősebb és nemcsak papíron — magunknak; dacára annak, hogy nálunk is tettek kísérletet, vagy legalább mutattak hajlamot, hol a reakzionáriusok hol a túlzók, ellenkező eszmék és irányok érvényesítésére.

Ez utóbbi állításunk igazolására elég, ha emlékeztetjük idézük azt, hogy a hadsereget hányan akarták nálunk felbontani, milicz-rendszer alapján, hogy a külpolitikában mekkora erőltetéssel lehet-e a nyugati hatalmi összeköttetést

*) Ünnepi eszmunkra későn érkezett. A szerk.

és békét megővni a Törökország melletti céltalan és veszélyes háború lelkesítő izgatásával szemben; hány indítványt tettek egykor a konzervatívok a honvédségi intézmény megszorítására, az ellenzék általában a vasuti építkezések ellen, hogy rosszalták az államvasutak. nál pár év előtt eszközölt változást. Es másfelől, hogy követelték a takarékoság mellett — a nagy befektetéseket: hitel terén és közigazgatás terén való ki nem forrott eszmék valódiságát. Hogy megindult volt egykor az antiszemizmus; komoly pártok hirdették, hogy van zsidókérdés, törvényhozásilag kell azt megoldani, ha ehhez fogánk vala, hogy nevet most a világ rajtunk!

Es így rendre, a legellentétebb követelésekből lehetett volna olyan politikát következtetni, mely: vagy az államot — anyagilag és politikailag — súlyosította volna el, vagy pedig a társadalmi békét, szabadságot és rendet veszélyeztette volna.

Ez ellentétes küzdelemben Tisza Kálmán megmaradt helyőre, nézetei és politikája érvényesítésében is látszik, hogy ez a politika lassan, de biztosan, egy fejleszté az állam erejét, tekintélyét és súlyát, hogy a monarchiában és a külföld előtt, most tekintélyes és döntő tényezőnek van elismervé, másfelől pedig: a szabadság teljes megővése mellett: úgy kifejleszté annak magyar jellegét, hogy a későbbi nemzedék csak az az általa követett utat kell, hogy folytassa és ez ország egysége, és szabadsága.

lesztését és az állam számára való igénybevételeit pedig úgy tudta egyensúlyban tartani, hogy míg az állami pénzügyek rendezését biztos alapokra fektetvé, közvetlenül elérhető céljait tette; mi eddig csak távoli ábránd volt; addig a nemzet erejét ki nem meríté, sőt

fokozta; mert bizonyult tény, hogy annak forgalma, termelése, intézetei, fizetési képessége, hitele hasonlíthatlanul nagyobbak, mint voltak eddig bármikor.

Ezzel szemben, a még létező hiányokat és bajokat emlegetni kell, hogy a további feladatok és kötelezettségek számunk előtt lebogjenek; és az elért eredményt és megnyugtató eltagadni nem szabad. A nemzet nem is teszi.

Teljesen és alaposan bízik Tiszában! Hegedűs Sándor.

Az uralkodóház ünnepe. Az ünnep uralkodóházunk körében cs.ádi ünnep volt; — mint távirataink már jelentették, — Mária Valéria főhercezkisasszonyt eljegyezte Ferencz Sálvator főherceg. Az az őszinte slattvalói hódolat, az a mély ragaszkodás, mely a magyar nemzetet uralkodójához s az egész királyi családhoz fűzi, az egész nemzet ünnepévé teszi az uralkodóház családi örömet. A király és felsége részt vesz a nemzet bajában és boldogságában, a királyi család tagjai együtt éreznek a nemzettel; természetes tehát, hogy az egész országot öröm tölti el, látva a felségcsalád ifjú tagjának boldogságát. A bajos ifjú főhercezkisasszony magyar földön pillantotta meg először a napvilágot, bölcsője ott ringott és Buda-várában, a minyei várában volt az ő anyja nyolc; kétszeres tehát a nemzet öröme, hogy midőn legnemesebb női hitvátsának megy elébe, nem szakítják el tőlünk a mi főhercezkisasszonyunkat, messze idegen földre, s a családi boldogságot közel ahhoz a helyhez találja fel, melyhez, mint szülőföldjéhez, bizonyára nagy szeretettel ragaszkodik a felségcsalád.

mely a hódolat és alattvalói szeretet legmagasabb fokával ragaszkodott hozzá mindig, mennyi reménnyel csüngött a oly aggódó figyelemmel kísérte virágzó ifjúsága fejlődésében s most olyan igaz örömmel és lelkesedéssel üdvözlí fenséges válogényével együtt.

A magyar sajtó.

Egy röpirat jelent meg „A súlyosdó társadalom-parlament, klérus, sajtó” címmel Budapestben Brunnus álnéval (Singer és Wolfner bizománya). Ellenzéki tollal van írva. Nyilván sok igazságot mond el, de túlságosan sötét színekkel fest s nem látszik a kor realismusával számolni. Nem lát nagy eszméket, elégedetlen a parlamenttel, veszedelmesnek tartja a klérus növekedő hatalmát és befolyását a végül felveti a kérdést, hogy hiszen van a nemzeti közéletnek egy organuma, a mely segíthetne legalább részben ezeken a bajokon, hat márt nem segít? S ez az organum a sajtó.

Válasza az, hogy: nem segít, és nem segíthet, mert nem segít.

Fejlegtesseinek ezt a részét adjuk mutatól szó szerint:

A sajtó közvetítő szerepet játszik az események forrásai és a nagy közönség közt, följegyzí a nap eseményeit, s közli azokat olvasóival. A sajtó mai informatív rendszere mellett, a lapok összállítják mindennap egy napnak a történetét, a hírlapíró lazus tevékenységgel dolgozik azon, hogy hi képté adjá az eseményeknek s ebben a lázas munkában nem ér rá az egész-séges kritikára.

Kétségtelen, hogy a sajtónak, mint mindenütt, úgy nálunk is vannak hibái, de az érdemei határozottan nagyobbak. Nálunk Magyarországon a sajtó a közművelődésnek olyan tényezője, a mely csaknem fölér a közoktatással. Az a sajtó, mely csaknem föltudta magát tenni, razoritotta az embereket arra, hogy olvasassanak a lapokból, az az ország, a mely Magyarországon olvasó közönséget teremtet. Ez kétségtelen.

Hogy a sajtó kiválóképen informatív szereplése mellett egyáltal nem teljesítheti azt a magasabb feladatot, hogy az események tárgyalás közlése mellett egyáltalán irányt szabjon az emberek nemesebb gondolkodására, számára, ennek az oka abban rejlik, hogy a sajtó manapság ép úgy rászorult a közönségre, mint a közönség a sajtóra.

nem pusztan állapot, hanem foglalkozás. A hírlapírás is mesterség, üzlet, a miből a hírlapíró él, s a hírlapíróknak számolnia kell a közönség igényeivel, ízlésével, felfogásával, politikai, vallási nézeteivel. Számolnia kell uralkodó jelenségekkel, uralkodó felfogásokkal, s e mellett szemben áll azaz kötelezettséggel, hogy a rohamos áramlásban következő eseményeket folyvást lépést

kell tartania. A hírlapíró sem írhat mindig úgy, a hogy neki tetszik, a hírlapíró sem írhat mindig arról, a miről akar. A mai esemény lezörítia a napiról a tegnapi, a holnapi ismét lezörítia a mai. A hírlapíró ma már nem pusztán ambícióból dolgozik, hanem a mindennapi kenyérért, s bizony becsületesen szolgálja meg azt a mindennapi kenyért.

Vannak áramlatok, a mikkel szemben a hírlapíró egyazonban nem írhatja fel a küzdelmet. Kell bajlódni azok előtt, vagy akarta. Vagy sem. Egyes jelenségeket, egyes viszonyokat megtagadhat az írói individualitás teljes erejével, de országos áramlatoknak nem állhat elő, mert azok elsodorják, a nélkül, hogy bukásával valamit enyhítene a bajon.

A sajtószármazati vállalatok egyazonban jövedelmre számító üzletek lévén, a gazdaságosabb intenzitók jobbra másodrendű kérdéssé törpölnek a lap fennmaradásának kérdései mellett. Ez mindenesetre nagy baj. Teljesen független, olyan sajtó, a mely a sajtószármazati hivatásnak — hogy úgy mondjam — ideális szempontból, tehát minden más érdek mellőzésevel, elsoget lehetne, Magyarországon nincsen.

Vannak kérdések, a melyek körül a sajtószármazati valóságos szellemi gymnasztikai ügyességgel kell forgolódni, hogy a közönség megmaradjon mellette. Eklátáns példája ennek az a magatartás, a melyet a sajtó egy nagy részének, annak tudniuk, a mely tisztán csak a közönségre támaszkodhatik, követnie kellett az antiszemitizmus mozgalmak idején. Egy részről a folytonos, nyílt agitációk által elkapartott antiszemita áramlat, másrésztől a folytonos támadások az antiszemita irányba vált zsidóság állott. A napi kérdésekhez, a fel-felmerülő eseményekhez hozzá kellett szólni, s a lapoknak valóságos tojástámaszt kellett járnok.

Kétség, erőteljes akciózt nem fejtettek ki sem az egy, sem a másik irányban, s bizony abban az időben az elvileg való következetes ragaszkodás nem törté ki a magyar sajtót. Nem szölk a kivételről, nem szölk sem az azóta megváltozott függőlenségről, sem a Magyar Államról, a mely lapok az antiszemitizmusban találtak akkor életforrást, s viszont nem szölk azokról a lapokról, a melyek különös helyzetkél fogva szabadabban mozoghattak a másik irányban.

Itt van a kérdés: a sajtó teljesen sarokba szorított a parlament által temertett közfelfogással szemben, s itt már nem is volt kétség, a lapok egyforma vagy homeozitálva húzókedtek a gentrynek. Mikor a politikai zárságról szóló törvényjavaslat volt napvanden, a parlament felajánlta az antiszemita, meg a klérus dicsosegeinek megvilágítására, s utra az egész sajtó kénytelen volt szolgálni egy alaváló embernek volt kieg.

Az „ARADI KÖZLÖNY” tárczája.

(Deczember 28.)

Akkor és most.*

(Visszaemlékezés.)

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —
Milyen a múlt! boldogit egyet,
Mig mást kínozt gyötör.
Nekem egy emlék: vésző kin,
Neked: édes anyád.

Boldog szép nap, Karácsony te. Egy hullást-csepegtetés a megtört, örömet az elfáradt, boldogságot a szerető szívekbe. Le tőröd e pár órára a könyvet a nyomor arczáról, kiűzöd a kebelből az irigységet, a bosszúvágyat, a kétkeldest.

Fény... öröm... mosoly... vídamság... a kedv áldásos nyomában. A kiválgított ábrák s a mátha fényesebben ragyognának... Miért van a fény, csak azért, hogy az árnyék még sötétebb legyen mellette? A boldogság, hogy a sugárzó arczok mellett annál fájdalommasabb ellentétet képezzen a bánat?

A fényes ablakok mellett milyen hidegen tűnnek fel a sötétek. Aki elégedett szívvél elhalad a ház szomszédjában egy kellemetlen hatás érintése alatt.

Szeregy boldogtalanságok! Milyen emberek!

A boldogságnak nincs annyi változata, mint a szerelmeknek; azt ha érzi, egyenlően érzi mindenk. De a bánat! Milyen megragadó színpompát fejt ez ki a maga titkosságában!

A karácsonyról ír, habnyire derült koca-képet tár olvasója elé. En a kontrasztok szerelménél minél sötétebb háttérrel kitüntetni a ragyogót...

A barátságos kis szobában, melynek bútorzatát a koromszobában lehetetlen megkülömböztetni, iróasztala előtt áll egy fiatal ember, nyitott könyv előtt, melyre vélet-

*) Karácsony mellékesülésként készült.

A szerk.

lentül odatévedt egy sugara a holdnak, hogy kisse kielégítse kíváncsiságunkat.

Az ifjú oszlop, igen oszlop, halványan most, amint e regényes világításban, kisse sápadt arczát tenyerébe hajtja.

Néhány óra óta ott áll már könyve előtt, melyhez tanulni utasította gondolatai olyan messze elvezettek, hogy tudomása sincs arról sem talán, hogy hol van.

Megtörténik, hogy a vágyak, az eszmék, az emlékezet, vagy a boldogság kéjes érzete anyira eltöltik a szellemet, hogy testileg megszűnik létezni, s csak gondolatvilágában, ábrándjaiban él.

Egy halványkék gyűrött kis szalag, pár illatos levele és egy száradt virág... Ezeket szorítja olykor ajakához szenvedélyes öszökkel. Csak ez maradt meg... ez minden emléke az elmúlt rövid de édes múltnak, mely más jövőt ígért.

Ma egy éve még örök hűségről, szerelemről, boldogságról beszélt annak a szép, de hűtelen leánynak, aki olyan mesterleg játszott a szerelme.

— Miért kellett fel olyan korán? — mért nem hagytaál álmodni még? — ső-hajítja kesertien, s önkénytelenül összeronítja kezében a száradt ereklőket.

— Játsoztál velem... Vagy lehet valóban azt hitte, hogy szeret!

S a pillanatra visszagondolva, melyben világos lett előtte a való, — amint ő képzelt — ettőlük szívóbból a fájó gyönyör, melyet egy szép, de elmúlt emléken érzünk...

— Ó most nevet... örül... talán ha eszébe jut az a kő, midőn a sok fényes meglepetés között állt mondta, annak a kis virágnak örült legjobban, melyet én adtam neki... kacag!

Kacag rajtam! — De hát vajon mit csinál a szégyen?

— Oh drága szép kisasszony! ne szánj... En kitéptem szívémből az én emléket! — s virág, szalag, le-

vélke, a kállya lángjai között leli enyészét.

... a lány, illatos levegője kis szobájában, fáj-dalmas zokogás zavarja a esend.

Szép fiatal leány térdel a földön könyek között egy szék előtt. A széken egy esomó hervadt, száraz virág és könnyel áztatott levél.

Ott ösöklöjia őket és beszél hozzájuk, mintha az állna előtte, a kiack szerelméről, hűségéről beszélnek.

— Szeretlek!... Szeretlek! Jobban mint a lelkemet!... Megbántottál, megtagadtál, keféltedél bennem! Eltasztottál magadtól, midőn kértelek, hogy ne hagyj el!... Azt mondtál nem szeretlek... elzöldöm!... Es én szerettelek... jobban szerettelek... és reményltem... hogy visszafogadass kebeledre... Egész lelkem, létem minden szála e reményhez nőtt hozzá... S naponként szakadoztak el a szálak... naponként nagyobb lett az ür közöztünk! Es én átkoztam magam... és meggyűlöltem, megutáltam azt az „én”-t, a ki nem tudott boldoggá tenni tégedet, a ki imádtam! De tovább nem üldözlek mellőzött szerelmemmel... csak boldogságodért imádkozom, mert érzem, hogy nem szeretés!

Légy boldog, én elfeledtelek!... a virág és levelek meggyulnak és a lángok között semmisülnek meg.

Mark Gabriella.

Az aranyos klikk.

(Gaboriau regénye.)

— Az „Aradi Közlöny” előadására francoból fordította: —

W. Ph.

(8. folytatás.)

Az öreg zaibarus a felhőköl látszott esni, összehúzva szemöldökét s fejét...

— Az ördögbe! ez bonyolítja a dolgot. Tehát hogyan lakik Henriette kisasszony a házban?

... a lány, illatos levegője kis szobájában, fáj-dalmas zokogás zavarja a esend.

Szép fiatal leány térdel a földön könyek között egy szék előtt. A széken egy esomó hervadt, száraz virág és könnyel áztatott levél.

Ott ösöklöjia őket és beszél hozzájuk, mintha az állna előtte, a kiack szerelméről, hűségéről beszélnek.

— Szeretlek!... Szeretlek! Jobban mint a lelkemet!... Megbántottál, megtagadtál, keféltedél bennem! Eltasztottál magadtól, midőn kértelek, hogy ne hagyj el!... Azt mondtál nem szeretlek... elzöldöm!... Es én szerettelek... jobban szerettelek... és reményltem... hogy visszafogadass kebeledre... Egész lelkem, létem minden szála e reményhez nőtt hozzá... S naponként szakadoztak el a szálak... naponként nagyobb lett az ür közöztünk! Es én átkoztam magam... és meggyűlöltem, megutáltam azt az „én”-t, a ki nem tudott boldoggá tenni tégedet, a ki imádtam! De tovább nem üldözlek mellőzött szerelmemmel... csak boldogságodért imádkozom, mert érzem, hogy nem szeretés!

Légy boldog, én elfeledtelek!... a virág és levelek meggyulnak és a lángok között semmisülnek meg.

Mark Gabriella.

... a lány, illatos levegője kis szobájában, fáj-dalmas zokogás zavarja a esend.

Szép fiatal leány térdel a földön könyek között egy szék előtt. A széken egy esomó hervadt, száraz virág és könnyel áztatott levél.

Ott ösöklöjia őket és beszél hozzájuk, mintha az állna előtte, a kiack szerelméről, hűségéről beszélnek.

— Szeretlek!... Szeretlek! Jobban mint a lelkemet!... Megbántottál, megtagadtál, keféltedél bennem! Eltasztottál magadtól, midőn kértelek, hogy ne hagyj el!... Azt mondtál nem szeretlek... elzöldöm!... Es én szerettelek... jobban szerettelek... és reményltem... hogy visszafogadass kebeledre... Egész lelkem, létem minden szála e reményhez nőtt hozzá... S naponként szakadoztak el a szálak... naponként nagyobb lett az ür közöztünk! Es én átkoztam magam... és meggyűlöltem, megutáltam azt az „én”-t, a ki nem tudott boldoggá tenni tégedet, a ki imádtam! De tovább nem üldözlek mellőzött szerelmemmel... csak boldogságodért imádkozom, mert érzem, hogy nem szeretés!

Légy boldog, én elfeledtelek!... a virág és levelek meggyulnak és a lángok között semmisülnek meg.

Mark Gabriella.

... a lány, illatos levegője kis szobájában, fáj-dalmas zokogás zavarja a esend.

Szép fiatal leány térdel a földön könyek között egy szék előtt. A széken egy esomó hervadt, száraz virág és könnyel áztatott levél.

Ott ösöklöjia őket és beszél hozzájuk, mintha az állna előtte, a kiack szerelméről, hűségéről beszélnek.

— Szeretlek!... Szeretlek! Jobban mint a lelkemet!... Megbántottál, megtagadtál, keféltedél bennem! Eltasztottál magadtól, midőn kértelek, hogy ne hagyj el!... Azt mondtál nem szeretlek... elzöldöm!... Es én szerettelek... jobban szerettelek... és reményltem... hogy visszafogadass kebeledre... Egész lelkem, létem minden szála e reményhez nőtt hozzá... S naponként szakadoztak el a szálak... naponként nagyobb lett az ür közöztünk! Es én átkoztam magam... és meggyűlöltem, megutáltam azt az „én”-t, a ki nem tudott boldoggá tenni tégedet, a ki imádtam! De tovább nem üldözlek mellőzött szerelmemmel... csak boldogságodért imádkozom, mert érzem, hogy nem szeretés!

Légy boldog, én elfeledtelek!... a virág és levelek meggyulnak és a lángok között semmisülnek meg.

